

Wstęp

Wizjonerzy, fantaści, marzyciele, prognozy, przewidywania, plany rozwoju, utopie, ale i ich realizacje... – tym zagadnieniom poświęcono tom *Wizje bibliotek i bibliotekarstwa*, w którym zebrano teksty pracowników naukowych, absolwentów oraz studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa.

Autorzy zaprezentowali niezwykle ciekawe, czasem śmiałe pomysły wpływające na rozwój bibliotek, bibliotekarstwa i usług informacyjnych. Przedstawili również ich zastosowanie w otaczającej bibliotekarzy rzeczywistości. Skupili się przede wszystkim na pojawiających się w pracy bibliotekarskiej i działalności informacyjnej nowinkach technicznych i telekomunikacyjnych, ułatwiających codzienne czynności wykonujących je pracowników oraz uatrakcyjniających usługi biblioteczno-informacyjne, istotne dla użytkowników. W opracowaniu starano się także ukazać plany i perspektywy zmian dotyczących bibliotek oraz wysoko cenione inicjatywy osób zaangażowanych w ich prace i w kulturę książki.

W pierwszej części zebrano artykuły, w których omówiono wyjątkową działalność biblioteczną, kolekcjonerską czy edytorską: Tytusa Działyńskiego, m.in. wydawcy *Acta Tomicianae*, kolekcjonera narodowego piśmiennictwa i założyciela pierwszej *Bibliotheca Patria* (Dorota Sochocka); Ignacego Hołowińskiego, arcybiskupa, członka kijowskiej koterii, dziewiętnastowiecznego tłumacza dzieł Williama Szekspira, literata i wydawcy (Magdalena Gomułka); Żegoty Paulego, bibliotekarza, publicysty, zapalonego etnografa i słowianofila, uprawiającego podróżopisarstwo romantyczne i edytorstwo (Agnieszka Gorczyńska); Ludwika Brożka, bibliotekarza, bibliografa, muzealnika pochodzącego z cieszyńskiej części regionu (Katarzyna Wojtek), a także mniej znanego polskiej nauce Bellary Shamanna Kesavana, założyciela National Library of India oraz twórcy bibliografii narodowej (Monika Kulik). Tę część publikacji wypełniają także opisy nowości oraz utopijnych zapatrywań w bibliotekarstwie. Przedstawiono zatem sposoby wykorzystania sztucznej inteligencji w wyszukiwarkach internetowych, umożliwiających nie tylko zadawanie pytań w języku naturalnym, ale również dobieranie informacji faktograficznych, tworzenie tabel i wykresów, klastrowanie i sortowanie odpowiedzi (Anna Matysek, Honorata Zarębska); zdobywające popularność kursy e-learningowe dla bibliotekarzy, takie jak *BIBWEB*, szkolenia organizowane przez IKN „Progres” i *Login: BIBLIOTEKA* (Małgorzata Caban) oraz niestandardowe usługi biblioteczno-informacyjne (np. naukowe, popularyzacyjno-naukowe, wystawiennicze, edu-

kacyjno-dydaktyczne) w Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu (Agnieszka Kotwica). Autorzy nadto skupili się na przyszłościowych i idealistycznych wizjach rozwoju bibliotek o charakterze publicznym (Olga Konatowska-Ciszek i Agata Krawczyk), bibliotek wirtualnych (Marcin Karwowski, Monika Szarama) czy szkolnych (Natalia Toczek), ze szczególnym uwzględnieniem zasobów bibliotecznych, przestrzeni udostępniania zbiorów i informacji, technologii komunikacyjnych, zmieniających się w czasie funkcji bibliotekarzy oraz oczekiwań użytkowników.

Literackiemu i artystycznemu wizerunkowi książek, bibliotek oraz bibliotekarzy poświęcono drugą część zbioru. Stereotypowo ukazywani pracownicy bibliotek, pomieszczenia biblioteczne przedstawiane jako świątynie nauki i kultury oraz księgi o magicznych niekiedy właściwościach stały się przedmiotem wnikliwych analiz. Autorzy zaprezentowali przegląd popularnych obrazów bibliotek i bibliotekarzy (ale też stereotypów związanych z zawodem) w literaturze polskiej i światowej (Sylwia Gajownik), w fotografii prasowej (Agnieszka Łakomy) oraz w filmach (Natalia Zborowska). Przybliżyli ponadto wątki bibliologiczne w utworach literackich, m.in. Zofii Kosak i Teresy Moniki Rudzkiej (Monika Czapka, Barbara Pytlos, Aleksandra Gajowska, Aneta Włodarczyk), w literaturze *science fiction* (Agnieszka Bajor) oraz *fantasy* (Angelika Peplińska, Tomasz Piasecki).

Zaprezentowane materiały – zarówno o charakterze historycznym, jak i utopijnym, literackim i realistycznym – nie tylko będą wzbogacać wiedzę, ale również inspirować, należy mieć taką nadzieję, do dalszych dociekań naukowych i popularyzatorskich.

Agnieszka Bajor